

Parosifa erup fain Pol- ke Timoti siisimomak

Miimow opora

Iir oko Rom owow saria maneka Nero ikowa-pa wi Pol opap koora-pa wuap samoram-ikemik. Naapeya yo uwowa fan weeserikua naep ona uwow epaskun Timoti kema suuwak. O Mua Maneka opora wiар opam-ikua nain me wakinok naep, ne pun sira eliya ookam-ikainok naep parosifa fain siisimomak. Feenap maakek, no Yeesus Krais opora wia maakowa me piipue, ne yoowa ne pina niiwkin-na nain me kema suuve, kekanep Mua Maneka eena uwowa niek nain uwomega. Wi mua woos samo-samora nain opora me wiар miime. Opora sira naap nain mua kema eliya wia samoriya, naap maakek.

---

1 ¹⁻² Yo Pol-ke parosifa fain no Timoti siisimiyem, yo Krais Yeesus uwowa mua nain. Mua Maneka ona kookalep efa sesekeya ikiwep Krais Yeesus wameiya-pa eliya opora yia maep koonowak nain wia maakem-miawiyem. Aria yena muuka eliya, feenap nefä naiyem, yiena Auwa Mua Maneka ne yiena Maneka Krais Yeesus ikos nefä kemalep nefä saliwikin no kema sonom eliya ikainan.

Timoti kekanowowa opora

³ Yo no nefä kema suuwat anane amirika ne uura Mua Maneka faremi sira eliya naakiyem, o eena iiriw yena nembesir pun faremi lotu onam-ikemik nain. Ne yos pun o uwomami kema melina ikem yame naiyem. ⁴ No omon nain nefä kema suuwiyem. Naapeya nefä urufowa naem-ikaiyem, nefä urufap manek akena kemelinen naiyem. ⁵ No Krais opora baliwep wiар opap ikon nain pun yo nefä kema suuwiyem, iiriw nena neene Yunis ne nokome Lois opam-ikemik naap. Ne aakisa nos pun naap opam-ikain nefä amisarem. ⁶ Iiriw yo wapena ikiwosa iinan-pa nefar wuamkun Mua Maneka Ewar Eliwa-ke nefä kekanowami uwowa niek. Naapeya aakisa opora-pa nefä kekanowiyem, uwowa nain baliwep uw-ikim-ikaeya manekarinok, mukuna manekimik naap. ⁷ Moram Mua Maneka eena Ewar yiek nain me maa keker opaka naep yiek, weetak.

Ewar Eliwa nain-ke yiamiya ikaeya kekanep ikemik, ne wia kookalimik ne maa kema suuwap onimik.

⁸Naapeya yiena Maneka opora wia maakowa nain emina me urure, ne yo o muuta nain koora ekap ikem fain pun kema suuwap emina me urure. No Mua Maneka kekanowa niem-ikaiya nain, naap kekanep ona opor eliya wia maakemi yo efamiya siriowa eliw aawe. ⁹Mua Maneka ona yia saliwami yia aawok, yena teeria kakeniw-ke yia naep. Nain me i maa mauwa eliya onamkun yia aawok, weetak. Iiriw ekera miiwa maa me tawerarowa ikok ona yia kemalep Yeesus Krais-pa yia aawowa maep-puak. ¹⁰Ne aakisa fan ona opora yia opomami Yeesus Krais yia aawinok naep sesekeya imenarek. O umowa kekanowa iiyawun nomakep weeser-wuak. Ne ona opor eliya-pa yia parinaroweya anane eliya ikowa nain amisaremik. ¹¹Ne yo opor eliya nain wia maakowa naep ona efa pepekimok. Naeya yo o uuwow mua ne somek mua arep opora wia wafuram-miawomiyem. ¹²Ne yo uuwowa muuta nain anane siriowa aawiyem, nain emina me ururiyem. Moram Yeesus eena opora wiari opiyem nain baliwep akena amisarem. Ne pun kekanep feenap maiyem, makena, o uuwowa wapena-pa efar wuak nain naap efa urufam-ikaiya, ikip ikip iiyawun ona ekapow fofa-pa.

¹³Aria yo opora nefo maakem nain no iiyawun kakeniw naap wia maake. Ne Yeesus Krais opora baliwep wiari opap, ona yia kookaliya nain naap wia ofakowam-ike. ¹⁴Uuwowa eliya Mua Maneka no wapena-pa wuomek nain kakeniw naap kakaltam-ike. Ewar Eliwa eena yiamiya ikaiya nain-ke nefo asipam-ikaeya naap uuwam-ikainan.

¹⁵Aria no amisaren, wi Esia kame unowa nain yo efa piipuamik. Figelus Ermogenes ikos pun naap, yo efa piipuamik.

¹⁶⁻¹⁷Ne Onesiforus-ke wiisak, os-ke anane efa karuem efa kekanowam-ikua. Yo koora-pa efa wuap seniw efa kaikamik nain emina me efa ururek, weetak. Ne Rom ekapok nain me walimak, efa akupam-miok efa imenak. Naapeya Mua Maneka fariyem, ona teeria unow onaiya wia kemalep wia naapinok naiyem. ¹⁸Ne pun feenap naiyem, Mua Maneka o kemalep ikoka yiena Maneka ekapow fofa-pa asipeya samor me aawinok. Yo iiriw Efesus-pa ikem nain pun manek akena efa asipam-ikua nain no baliwep amisaren.

Yeesus Krais irakow mua eliya wiari ikowa

2 ¹Aria muuka, no Yeesus Krais yia kemaliya nain kema suuwap kekanep ike. ²Mua unowa mokok epa-pa opora maem-ikemkun efar miimam-ikon nain efar aawon. Naeya wi mua eena Mua Maneka opor uuwowa maken akena uuwimik nain opora kakeniw naap wia maakem-ike. Ne wis pun mua oko wia maakowa baliwep fauk.

³No Yeesus Krais irakow mua eliya saarik siriowa akuawem-ike, i aawem-ikaimik naap. ⁴Feenap saarik, irakow mua yena woos mua uuwowa

efar urufap efa kemelinok naep uuwowa oko oko-pa me ariya, weetak. Irakow uuwowa-pariw ikaiya. ⁵Aria mua een a wiam akimami karuimik nain oram me nomakimik, karoow sira baliwep ookap karoowa nomakep unum maneka aawimik. ⁶Ne manin uuwowa pun sira naapiw, mua kerew uuwiya nain o kiikir enowa perekion. ⁷Mua Maneka ona kema nieya kema pukep maa unowa amisarinan, naapeya yo opora een a maem fain kema suuwe.

⁸No Yeesus Krais kema suuwam-ike. O Dewit nembesir-ke, umep iikirak. O opor eliya anane wia maakem-miawiyem nain naap ikua. ⁹Yo opor eliya nain wia maakem-miawem nain siriowa yiemi mua samora saarik seniw efa kaikiwkin ikem. Nain Mua Maneka opora wiар kaikowa me pepek. ¹⁰Wi mua een a Mua Maneka ona wia nanikap wia aawowa maek nain wi Yeesus Krais opora wiар opiwkin wia aawinon. Ne o anane mia dubila ne unum maneka ikaeya wis pun naap ikaikuan. Yo nain naep kekanep siriowa unowa nain naap akuawem-ikaiyem.

¹¹Aria opora fain makena-ke,

“I o wameiya umemik nain o wameiya eliya ikaiyen.

¹²I kekanep siriowa akuawiyen-na ikoka o wameiya owow saria arep miiwa fain urufiyen.

Ne i mikikira iwyen-na os pun naap, mikikira yiinon.

¹³Nain i opora wiар opap o piipuiyen-na o naap weetak, ona opora maek nain naap oninon. Moram o wame sailowa me pepek.”

Mua Maneka uuwow mua makena arowa

¹⁴Aria yo opora maiyem fain no anane maneka wi unowiya wia kemapawam-ike. Ne pun Mua Maneka mokok epa-pa opor kekanowa wia maakeya wi opor ara kuisow kuisow nain maemi oporiw me irakem-ikauk. Sira naap nain-ke me yia asipiya, weetak, wi opora miimimik nain wia wakiowawiya. ¹⁵Aria no nena feenap one, Mua Maneka uuwowa efar kookalinok naep kekanep uuwow mua makena ne eliya ikowa nain kerew akena akime. Naap onami emin ururowa marew opora nain baliwep wia foookinan. ¹⁶Wi Mua Maneka opora me wiар maowa opora sira-sira aakunimik nain wia baurare. Opora sira naap nain-ke mua kema wia mikeya Mua Maneka iiwawun piipuikuan. ¹⁷Opora naap nain ikemika saarik, gelemuta nain ewur akena geewemi manekarep iiwawun peelaliya naap. Imeneus Filetus ikos pun wi opora sira naap nain-ke. ¹⁸Wi pauferami opor makena me aakunimik. Wi feenap maimik, wi umemik nain iiriw iikiramik. Naap maemi mua opor makena ookimik nain kema wia momorimik. ¹⁹Nain, Mua Maneka ona teeria poka kekanowa saarik, iiriw iimarowap-pueya koonep ikua. Poka neeke opora feenap siisimok, “Mua Maneka ona teeria iiriw wia amisarep ikua,” ne opora oko feenap, “Wi feenap maep-na, i yienna Maneka teeria-pa wiар ikemik, naap wiam naimik nain sira samora onowa piipuauk.”

²⁰ Aria feenap, saria maneka koora-pa epira sira-sira ikomakek. Epira rookasep papako enow maneka onami neeke maa enowa wuimik ne papako wiena anane maa enowa wuimik. ²¹ Ne o mua pina onowa piipuap eliw akena ikainon-na, feenap maiyem, o epira eliya eena fofa maneka-pa maa enowa wuimik nain saarik. Uuwowa eliw akena oninon. Naemi ikoka ona saria-ke uuwowa ele-eliwa iweya pepek erinon.

²² Aria no takira ikon, mia kookalowa sira-sira nefar imenarem-ikaiya nain mikikira iwe. Ne sira makena ne eliya ookami kekanep opora opam-ike, mua wia saliwami wia kookalem-ike, ne saria wiowa sira nain kema manekiw ike. Wi teeria eena kema melina ikok Mua Maneka yia asipinok naep farem-ikaimik nain wihami naap akena ike. ²³ No amisaren, wi amis marew, opora momor imenami aakunimik nain irakowa imenimik, naapeya sira naap nain mikikira iwe. ²⁴ Mua Maneka uuwow mua me riirininok, naap nain-ko me ikua. Mua wia saliwow manekiw ikainok, opor makena suule wia onowa kemaiw ikainok, ne kekelka ikok kekanowa uuwam-ikainok. ²⁵ Mua Maneka-ke wi emina kekanimik nain kema wia kiripeya opor makena wi amisarikuan-yon. Naap maep o kekelka uuwami woosa wia kakeninok. ²⁶ Naeya wi iiriw eena Satan-ke top-pa wia aaweya kookalowa wi amok-ikemik nain woos eliya aawep kema kirep Mua Maneka teeria wi oraikuan, naap maep uuwam-ikainok.

Miwa weeserow epa

3 ¹ Aria no fain amisarep kema aawe, miwa weeserow epa-pa pina ne siriowa unowa imenarinon. ² Wi ikoka sira feenap onikuan, yo yaisow naowa sira, maamuma kookalem-ikowa, unuma wame pirami mua papako wia porowa sira, firekow opora aakunowa, onak wiawi opora wi amfienam-ikowa. Ne sira eliya-ke me naem-ikaikuan, Mua Maneka mikikira iwikuhan, ³ me wia kemalikuan, wia iiwuarep me wia baliwikuan, wadol opora-pa wia firekikuan, mia me wiam kaikikuan, wia iririmikuan, sira eliya onowa miatinikuan, ⁴ wiena womar wia samorikuan, maa kema suuwowa marew momor onikuan, yo maneka-ke wiam naikuan, ne Mua Maneka ookowa miatinep maa kookalowa ne wiena mia kookalowa sira-sira nain ookikuan. ⁵ Wi oram mia anian-ke Mua Maneka opora wi amokikuan, nain ona kekanowa ne sira makena me wi amisarikuan. Wi mua sira naap nain mir onoma me wi eke.

⁶ Wi mua sira naap nain papako wi emeria kema kekanowa marewa nain koora wi amfikiwep opor afila wuami kema wia momorimik. Wi emeria nain pina onomakemik nain-ke wia ifemakep ikua, ne mia kookalowa sira kamenap wi amfenariya nain ookap-puimik. ⁷ Wi anane opor miililina miimowa kookalimik, nain wi opor makena kamenap amisarikuan. ⁸ Iiriw mua wiam erup, Yanes Yambres ikos Moses

iiwuaremik,^a ne wi mua wia maiyem nain pun naap, i opor makena maimik nain yiar poraimik. Wi kema iiawun momoraremik, naapeya opor makena ookowa nain wi me pepek akena. ⁹Nain wi sira nain nkee me wiар manekarion, moram wiena momor sira nain wiар ariman areya wiар amisarikuan, iiriw wi mua wiam erup onamik naap.

Mua Maneka opora wiар opa-afure maakek

¹⁰Nain opora mua unowa wia maakem-miem nain no efar amisarafuran, ne sira kamenap ikok uuwiyem nain pun. Yo Mua Maneka opora kakeniw opiyem, ne kekelka ikok mua wia kookaliyem, ne kekanep ikaiyem. ¹¹Wi mua sira samora efa oniwicki sirirowa sira-sira aawiyem, ne uuwow yoowa aawiyem, nain iiawun efa amisaren. Eena yo Antiok, Aikoniam ne Listra-pa ikok sirirowa aawem nain. Nain Mua Maneka ona efa asipam-ikaeya yeeliwa ikem. ¹²Makena, wi mua Yeesus Krais teeria-pa wiар ikok Mua Maneka sira wiар ookimik nain sirirowa maneka wiikuan. ¹³Ne wi mua sira samora onimik nain, ne wadolalep i profetke wiam naemi mua oko wia peeskimimik wi nain naap oni-ikiwiwicki sira nain iiawun manekarion. Satan-ke wia peeskimeya mua oko wia wadolalowimik.

¹⁴Nain yo opor makena nefä maakem nain no kekanowa opap ookam-ike. Moram wi mua eena opor makena nefä maakemik nain wia amisaren. ¹⁵Ne pun no iiriw takira-pa Mua Maneka opor unowa amisaren. Nain-ke woos eliya nieya Yeesus Krais opora wiар opan. Naeya Mua Maneka-ke nefä aaweya no eliw ikainan. ¹⁶Opor unowiya eena Mua Maneka opora-pa ikomakek nain ona Ewar-ke kema wieya maemi siisimemik. Opora nain-ke eliw amisa yiinon, ne sira nomakiyen-na opor makena yia maakinon, pina oniyen-na yia kakenion, ne baliwep ikowa nain yia ofakowinon. ¹⁷Naap yia asipeya i eena Mua Maneka uwomimik nain opor unowa nan kekanowa pepek aawep uuwowa ele-eliwa oniyen.

I Mua Maneka opora ariman wiар wuiyen

4 ¹⁻²Yeesus Krais kiiriw ekapinon, ne miiw maa muutitik os-ke onamiarep urufam-ikainon. Naap ikok yia mekawinon, mua iiriw umemik nain ne mokok enuma ikemik nain pun. Yo nain naep Mua Maneka ne Yeesus Krais mokoka-pa opor kekanowa nefä maakiyem, no opora wia wafuromowa me piipue. Wi opora nefar miimowa kookalikuan-i e weetak-i, oram wia maakem-ike. Ne sira samora

---

^a **3.8** Wi Yuuda iiriw Isip-pa ikaiwkin Moses-ke wia aawep Isip piipu naep onak. Nain Isip owow saria maneka-ke me ikiwuk naep wia samoram-ikua. Ne serua mua wiam erup maikua onami Moses iiwuaremik. Wi Yuuda nanar awona-ke maek, wiam erup nain unuma Yanes Yambres ikos.

oniwkin wia kakankami wia kakene, ne opora wia maakemi kema wiar iikirowam-ike. Anane naap kekelkiya uwami suule baliwep wiem-ike. ³Moram wi opor makeda me miimowa wiena kookalowiw ookow epa nain ikoka imenarinon. Iir nain ifan afililowa muuta nain kookalep somek mua unowa momor wia aawikuan. ⁴Neeke wi opor makeda miimowa piipuap nanar oram nain miimowa kookalikuan. ⁵Nain no maa kema suuwami baliwep ike. Sirirowa ne pina akuawem-ike. Mua Maneka opora naap wia maakem-ike. Neemi uwowa no mia-pa wuomek nain baliwep uwam-ikoma.

⁶ Yo miiwa fain fan piipuiyem. Yo sirirowa nain wi Mua Maneka patirowa onu naep wain eka sawikimik nain saarik. ⁷Yo karuowa akimam nain welawam, baliwep akena karuep nomakem. Ne kekanep Mua Maneka opora wiart opam. ⁸Naapeya aakisa siisia eliwa urufowa nain nan efar ikua. Feenap, yien Maneka-ke naap efa mainon, no mua kaken eliwa-ke. Maa siisia eliwa nain yien Maneka eena mua yiamekawiya nain-ke yiinon. Me yo yaisow, wi mua unowa o ekapowa naep kemaiw wiam tuupami arewap ikaimik nain pun.

Opora papako

⁹ Yo nefi maakiyem, sira eliwa, no kekanep era akupap ewur akena efar ekape akena. ¹⁰Moram Keresen Galesia ikiwok ne Taitus Dalmesia ikiwok. Ne Demas miiw sira kema manekiw ikok efa piipuap Tesalonaika ikiwok. ¹¹Luk waisow efamiya ikua. No ekapemi Mak aawep ikos ekapeka, ikoka os-ke uwowa baliwep efa asipinon. ¹²Ne Tikikus iiriw sesekamkun Efesus ikiwok. ¹³Aria no ekapemi yena mia suuwowa kuruma aawep feekiya ekape. Nain Troas owowa Karpus koora-pa wiart wuam. Ne buk unowa pun feekiya aawep pekapome. Ne buk papako maa eneka kanima-pa opora siisimemik nain kema me irinare.

¹⁴Ne Alesanda mua eena bras-pa maa sirariya nain-ke yo manek akena efa samorak. Sira efa onak nain ikoka Mua Maneka ona kiripinon. ¹⁵Os-ke i opora maimik nain manek akena yiar poraiya, naapeya nos pun mua nain uru-urufami ike.

¹⁶Efa samorami mokomokoka yo opora-pa efa wuamik nain yo yaisow akena iimarep aakunem, mua kuisow mikikira-pa-ko me efar iimaremik. Wi unowa nain yo efa piipuamik. Aa, naap efa onamik nain Mua Maneka wi pina nain me wia kiripominok wia naiyem. ¹⁷Nain yien Maneka ona efamiya ikok efa kekanowam-ikua. Naeya yo yena uwowa silewami wiowow-owow mua nan ikemik nain Yeesus opor eliwa wia maakem. Yo yien Maneka ona efamiya ikaeya laiyon opaimika-pa me efa wafuramik. ¹⁸Ne ikoka pun ona efa asipami wi iiwua wapena-pa efa aawep owow iinan ona pika neeke efa wuinon. Naeya anane maneka unum maneka wiart fakeram-ikaiyen. Makena.

¹⁹Aria nos-ke Prisila ne Akuila neek wia maake, yo wiam erup nain eliwa ikeka wia naiyem, ne Onesiforus teeria nan ikemik nain pun naap, eliwa ikauk wia naiyem. ²⁰Erastus Korin-pa nan ikua ne Trofimus napumareya Miletus-pa nan wuam. ²¹Aria no ekapowa nain ewar asia saana me kererowa ikaeya ekape. Yubulus, Pudens, Linus, Klodia ne wi Kristen papako wi unowiya no eliwa ike nefa naimik.

²²Yiena Maneka nefamiya ikainok naiyem. Ne ni unowiya Mua Maneka nia saliwami nia asipam-ikainok.